

افول قدرت آمریکا در اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله العالی)

یدالله سپهری^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۲۰

چکیده:

با فروپاشی شوروی سابق، نظام تک‌قطبی به رهبری آمریکا در سطح بین‌الملل مطرح شد. سیاست‌های خارجی آمریکا از گسترش پایگاه‌های نظامی در مناطق مختلف، مداخله در جنگ‌های داخلی، منطقه‌ای و نیابتی و غیره را نشان می‌دهد. شکل‌گیری قدرت‌های نوظهور مانند چین و روسیه، شکست‌های پی در پی در کشورهای منطقه غرب آسیا و همچنین ناتوانی در تقابل با ایران به عنوان کشور تأثیرگذار سیاسی و امنیتی در منطقه، زمینه‌ساز افول قدرت آمریکا در سطح بین‌الملل شده است. این پژوهش یک مطالعه توصیفی - تحلیلی بوده و روش گردآوری اطلاعات آن کتابخانه‌ای است و در آن به افول آمریکا در منطقه غرب آسیا و نقش انقلاب اسلامی در اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای پرداخته شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که پس از انقلاب اسلامی مقام معظم رهبری تئوری مقاومت و تقابل با سیاست‌های سلطه‌طلبانه آمریکا از سوی ایران را بیان نمودند و این سیاست در ایران اسلامی اجرایی گشت و جمهوری اسلامی برای وسعت بخشیدن به نظریه مقاومت کوشید. نقش امام و مقام معظم رهبری اسلامی در شکل‌پذیری نظریه مقاومت و همگرایی مردم با آن نقش بی‌بدیل و بنیادی بود و موجبات افول قدرتی آمریکا را در سطح منطقه و بین‌الملل شکل داد.

واژگان اصلی: افول آمریکا، اندیشه دفاعی، امام خامنه‌ای، انقلاب اسلامی ایران، غرب آسیا.

۱. دانشیار گروه معارف اسلامی دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان، گرگان، ایران (نویسنده مسئول)

مقدمه

بسیاری از اندیشمندان، پایان جنگ سرد را مصادف با از میان رفتن نظام دوقطبی در نظم جهانی می‌دانند. آن‌ها معتقدند با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، ایالات متحده به‌عنوان تنها ابرقدرت موجود در سیاست خارجی حکمرانی خواهد کرد و خود را برای حفظ نظم جهانی در دوران پساجنگ سرد مهیا ساخته است. این در حالی است که پیش‌بینی قدرت آمریکا چندان در نظم جهانی موفقیت‌آمیز نبوده و در سال‌های بعد از ۱۹۹۸ روند افول نسبی قدرت آمریکا در نظام بین‌الملل مشاهده گردید. علت این افول رشد فزاینده چین و دیگر قدرت‌های سیستم بوده است. البته قدرت مطلق آمریکا همچنان از قدرت مطلق دیگر بازیگران سیستم بیشتر است. شکل‌گیری افول ایالت متحده از رأس نظام جهانی از سال ۲۰۰۸ با شروع بحران مالی نمود بیشتری به خود گرفت. شروع بحران اقتصادی در آمریکا و در سطح بالاتر در اقتصاد جهانی، نقش پررنگ خود را در سیاست‌های دولت اوباما نیز نشان داد؛ که علی‌رغم درگیرکردن آمریکا در مسائل و مشکلات مناطق گوناگون جهان، ایالت متحده نخواهد توانست مدت زیادی جایگاه ابرقدرت خود را حفظ نماید. در تحقیقات سایر دانشمندان نیز بیان شده است که اگرچه در حوالی سال ۲۰۱۲ سرعت افول قدرت نسبی آمریکا قدری کاهش یافته است، ولی چرخه قدرت آمریکا همچنان نشان می‌دهد که سرعت رشد قدرت نسبی آمریکا در سال ۲۰۲۹ به کمترین میزان خود خواهد رسید؛ در حالی که چین به عنوان قطب جدید در نظام جهانی و مهم‌ترین رقیب آمریکا تا سال ۲۰۳۵ به رشد فزاینده قدرت نسبی خود خواهد رسید (آهویی و حسینی، ۱۳۹۵: ۵۱).

سیاست‌های خارجی آمریکا در راستای استراتژی موازنه فراساحلی، به حفظ قدرت یا قدرتی آمریکا در نیمکره غربی تأکید داشت و تنها در صورت ظهور قدرت‌های منطقه‌ای بالقوه در خارج از منطقه خود، به موازنه‌بخشی پردازد. از سوی دیگر، به واسطه ظهور قدرت‌های منطقه‌ای نظیر چین و هند در قرن بیست و یکم و در معادلات بین‌المللی تحولات گسترده‌ای رخ داد و ساختار نظام بین‌الملل را به ساختاری دوقطبی یا چندقطبی تقسیم نمود. براین اساس، تبیین جایگاه ایالات متحده در ساختار نظام بین‌الملل، به عنوان قدرت جهانی نیز ساده‌انگارانه به نظر می‌رسد. ایالات متحده با هدف صدور ایدئولوژی و ارزش‌های آمریکایی و یکسان‌سازی فرهنگی بین‌المللی، با حضور در مناطق مختلف و بی‌توجهی به تفاوت‌های اقتصادی در مناطق مختلف، به اعمال قدرت پرداخته و سبب‌ساز تنش در این مناطق شده است (دهشیری، ۱۳۹۷: ۶۰).

با فروپاشی بلوک شرق، آمریکا به عنوان تنها ابرقدرت نظام بین‌الملل مطرح شد. رفتار

سیاست خارجی آمریکا از آن زمان تا کنون تحولات گسترده‌ای را تجربه کرده است؛ گسترش پایگاه‌های نظامی ایالات متحده در مناطق مختلف، مداخله در جنگ‌های داخلی و منطقه‌ای گوناگون و تلاش برای خروج نیروهای آمریکا از خاورمیانه و مطرح شدن استراتژی چرخش به آسیا تنها بخشی از رفتارهای سیاست خارجی این قدرت جهانی را نشان می‌دهد، سیاست‌هایی که می‌تواند بعضاً در تضاد با یکدیگر هم تلقی شود. بسیاری از نظریات روابط بین‌الملل به افول قدرتی آمریکا در نظم جهانی اشاره کرده‌اند (جمشیدی و یزدان‌شناس، ۱۳۹۹: ۸۰-۷۹).

اگرچه آمریکا با نشانه‌هایی از بحران اقتصادی و چالش‌های امنیتی پایان‌ناپذیر روبرو شده است، اما لیبرال‌های آمریکایی درس عبرت مطلوبی به‌دست نیاورده‌اند. به همین دلیل است که قدرتی آمریکایی نه‌تنها منجر به شکل‌گیری بحران‌های منطقه‌ای پایان‌ناپذیر می‌شود، بلکه زمینه گسترش چالش‌های راهبردی بیشتر برای آمریکا را نیز فراهم می‌سازد. این نشانه‌ها را می‌توان در حوزه مرزهای ژئوپلیتیکی ایران جستجو نمود (رشاد و رشاد، ۱۴۰۰: ۱۳۸). کشورهای همانند ایران که در مرحله گذار ژئوپلیتیکی قرار دارند، برای ارتقای موقعیت خود از قابلیت ریسک‌پذیری بالایی برخوردارند. به‌همین دلیل است که هرگاه آمریکا با کشورهای همانند ایران روبرو شد، چالش‌های بیشتری در حوزه امنیتی و راهبردی پیدا می‌کند (والش، ۱۹۴۴: ۱۲).

هدف از این تحقیق بررسی و تبیین نقش انقلاب اسلامی در افول قدرت آمریکا در اندیشه دفاعی مقام معظم رهبری است. بر این اساس ابتدا به سیاست‌های اتخاذ شده آمریکا در تقابل با جمهوری اسلامی ایران، پس از پیروزی انقلاب اسلامی خواهیم پرداخت. سپس به تدابیر و سیاست‌های آگاهانه و مدبرانه مقام معظم رهبری در مواجهه با سیاست‌ها و تهدیدهای تحمیل شده در قبال اندیشه دفاعی آیت‌الله خامنه‌ای می‌پردازیم و در نهایت با توجه به بیانات مقام معظم رهبری، نقش و جایگاه انقلاب اسلامی در افول آمریکا در منطقه غرب آسیا و بین‌الملل تبیین خواهد شد.

پیشینه تحقیق:

یافته‌های تحقیق (کاظمی، ۱۳۹۳) با عنوان «دشمن‌شناسی از دیدگاه مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای»، ضمن بیان ابعاد فساد درونی آمریکا به ضرورت تبیین توجه به این ضعف درونی بر اساس مبانی نظرات آیت‌الله خامنه‌ای اشاره دارد (کاظمی، ۱۳۹۳: ۷۵-۶۹). در این تحقیق تنها ویژگی‌های داخلی دشمن مدنظر بوده است و نقش و جایگاه جمهوری اسلامی ایران

در این افول، به صورت خاص مورد بررسی قرار نگرفته است. علاوه بر آن، به افول آمریکا در سطح بین‌الملل و متحدانش اشاره دارد و به افول قدرت آمریکا در منطقه غرب آسیا، به عنوان یکی از مناطق استراتژیک سیاسی-اقتصادی نپرداخته است.

محمد میرزایی (۱۴۰۱) به تأثیر انقلاب اسلامی به عنوان یک نهضت تحول‌خواهانه بر افول هژمونی آمریکا در دو سطح گفتمانی-اندیشه‌ای (نظری) و عینی (عملی) پرداخت. نتایج این تحقیق، حاکی از آن است که جمهوری اسلامی ایران با اقداماتی آگاهانه و مدبرانه، موجبات تضعیف جایگاه و قدرت سیاسی، نظامی و اقتصادی آمریکا را فراهم نمود (محمد میرزایی، ۱۴۰۱: ۲۹-۳۱). در این مقاله تنها به نقش انقلاب اسلامی در زمینه‌سازی شرایط افول پرداخته است و سیاست‌های اتخاذ شده آمریکا و متحدانش در قبال ایران مورد بررسی قرار نگرفته است؛ چراکه سیاست‌های تقابلی ایران در برابر تهدیدات آمریکا نیز از عواملی هستند که در زمره دلایل و پیامدهای افول قدرت آمریکا محسوب می‌شود.

سیاست‌های اتخاذ شده توسط آمریکا و متحدانش در چند سال اخیر در روابط بین‌الملل بیانگر تغییر در سیاست‌های راهبردی امنیتی این کشور در مقابله با کشورهای مستقل با توجه به ابزار اقتصادی است. سیاستی که آمریکا در گذشته برابر مخالفان خود اتخاذ نمود و موفقیت‌هایی نیز بدست آورد.

دهشیری (۱۳۹۷) در مقاله خود به بررسی قدرت نرم آمریکا به‌ویژه در دوران ترامپ پرداخته است و نتایج این تحقیق گویای آن است که تصویر آمریکا رو به افول نهاده است؛ چراکه ترامپ، سیاست‌های خود را در دو عرصه داخلی و خارجی به گونه‌ای قرار داد که در نهایت موجب کاهش نفوذ آمریکا در عرصه بین‌المللی گردید (دهشیری، ۱۳۹۷: ۳۵). این در حالی است که ما علاوه بر بررسی سیاست‌های آمریکا از دوران جنگ سرد تا به امروز، تأکید بیشتری بر نقش پیروزی انقلاب اسلامی در این افول، در سطح منطقه و بین‌الملل خواهیم داشت. در این راستا، در ابتدا، رفتار آمریکا در قبال انقلاب اسلامی و سیاست‌های تحمیل شده و تهدیدات نرم و سخت بر جمهوری اسلامی ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی مورد تحلیل و بررسی قرار خواهد گرفت؛ چراکه علاوه بر سیاست‌های اتخاذ شده جمهوری اسلامی ایران در سطح داخلی و بین‌المللی، سیاست‌های تقابلی در رویارویی با این تهدیدات و دشمن‌ستیزی‌ها نیز، خود از عوامل اصلی افول قدرت آمریکا در سطح منطقه و جهان شده است. بر این اساس، جمع‌آوری و تفحص در بیانات

مقام معظم رهبری، می‌تواند به روشنگری بیشتری در زمینه نقش انقلاب اسلامی در افول هر چه بیشتر آمریکا بیانجامد. بنابراین تلاش نمودیم تا با بهره‌گیری از بیانات مقام معظم رهبری، نقش سیاست‌های اتخاذ شده جمهوری اسلامی ایران در روند افول آمریکا مورد بحث قرار گیرد.

روش‌شناسی تحقیق:

روش تحقیق، تبیینی و از نوع کتابخانه‌ای و اسنادی و از نظر هدف کاربردی است. در این مقاله، نخست، رفتار آمریکا در قبال انقلاب اسلامی ایران در سه مرحله، «بعد از انقلاب اسلامی و قبل از جنگ تحمیلی، در زمان جنگ تحمیلی و بعد از جنگ تحمیلی» مورد بررسی قرار گرفت. در مبحث دوم، نقش انقلاب اسلامی در افول قدرت آمریکا در اندیشه دفاعی مقام معظم رهبری بررسی گردید و سرانجام در مباحث سوم و چهارم به افول قدرت آمریکا در سطح بین‌الملل و افول قدرت آمریکا در منطقه غرب آسیا از دیدگاه مقام معظم رهبری پرداخته شد.

رفتار آمریکا در قبال انقلاب اسلامی ایران

نهضت امام خمینی(ره) و پیروزی انقلاب اسلامی در ایران زمینه‌ساز مبارزه و تقابل مستقیم با امپریالیسم آمریکا گردید و با شکست سیاست‌های رفتاری آمریکا پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و خاورمیانه، منافع آن‌ها با خطر جدی روبرو شد. انقلاب اسلامی ایران با تجدید حیات اسلام مبارز و تأثیر و نفوذ در نهضت‌های آزادی بخش، به ویژه لبنان و فلسطین و یمن و ضدیت با نظام سلطه به رهبری ایالات متحده و به رسمیت نشناختن رژیم صهیونیستی و حمایت قاطعانه از مردم فلسطین در دستیابی به حقوق از دست رفته شان، به عنوان یک رقیب جدی و بحران‌ساز در مقابل دولت آمریکا قرار گرفت و شرایط افول آمریکا را در منطقه پدید آورد (محمدی، ۱۳۹۴: ۲۲-۲۱). دورشدن ایران از حوزه نفوذ آمریکا، از دست دادن منابع عظیم نفتی در منطقه خلیج فارس و از میان رفتن سرمایه گذاری سرمایه‌داران این کشور در ایران و منطقه غرب آسیا، منجر به موضع‌گیری این دولت در قبال انقلاب اسلامی ایران گردید و منجر به نگرانی آمریکا برای به خطر افتادن موقعیت قدرتی خود در غرب آسیا و حتی در سطح بین‌الملل گردید. بدین‌منظور از همان ابتدا در جریان حرکت انقلابی مردم موضع آمریکائیان آشکار گردید. زیرا در کنفرانس گوادلوپ که چند هفته قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تشکیل گردیده بود، یکی از تصمیم‌های اتخاذ شده که مقابله با انقلاب را آشکار می‌کرد مبنی بر ترور افراد موثر و ذی‌نفوذ در انقلاب اسلامی ایران بود (منصوری، ۱۳۷۵: ۳۳۶).

رفتار آمریکائیان در قبال انقلاب اسلامی در سه مرحله صورت گرفت که در هر مرحله واکنشی متفاوت را در برداشت. این مراحل به ترتیب " بعد از انقلاب اسلامی و قبل از جنگ تحمیلی، در زمان جنگ تحمیلی و بعد از جنگ تحمیلی " می باشد.

از مهمترین علل و عوامل دشمنی آمریکا با جمهوری اسلامی ایران را می توان وقوع انقلاب اسلامی و تسخیر لانه جاسوسی دانست. آمریکا که تا قبل از پیروزی انقلاب، کشور ایران را مکان ثبات می دانست، به ناگه و ناباورانه امتیازات خود از جمله منابع فراوان از چپاول ثروت ملی، رونق تسلیحات نظامی، استفاده از قدرت ارتش ایران و ... از دست رفته دید. در واقع، پیروزی انقلاب اسلامی موجب شد تا آمریکا یکی از مهم ترین متحدان راهبردی خود در منطقه غرب آسیا را به همراه نداشته باشد و موازنه قدرت در این منطقه دچار دگرگونی اساسی شد (محمدمیرزایی، ۱۴۰۱: ۴۳-۴۰). با وقوع انقلاب اسلامی، تحولی عظیم و شگرف در تاریخ ایران و بلکه جهان اسلام و جهان بشریت رخ داد. در حقیقت آمریکا از دستگاه‌های سیاسی، امنیتی، حقوقی و اقتصادی غرب و به خصوص رژیم صهیونیستی علیه انقلاب اسلامی استفاده نمود و در پیشبرد این مهم، سفارتخانه آمریکا در تهران به ستاد ایجاد هماهنگی میان نیروهای مخالف انقلاب مبدل گردید. اولین تحرکات خرابکارانه در ایران بصورت جنبش‌های تجزیه طلبانه کردستان، گنبد و ترکمن صحرا و خوزستان شکل گرفت (واعظی، ۱۳۸۱: ۹۰) در آن زمان تحرکات دشمنان یکی پس از دیگری با نیروی عظیم ملت و رهبری مدبرانه بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران خشتی گردید.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی هرگز سفارت آمریکا و حتی اتباع آمریکایی مورد تعرض واقع نشدند، اما دولت آمریکا دست بردار نبود و از سفارتخانه خود به عنوان کانون ایجاد بحران و تبلیغات علیه انقلاب و امام استفاده می نمود (همان، ۱۳۸۱: ۹۶). اما با پیروزی انقلاب اسلامی، با تسخیر سفارت آمریکا، روابط دو کشور بسیار خصمانه شد (سپهری و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۲۰).

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی دولت آمریکا به بهانه تسخیر سفارت آمریکا و برای آزادی گروگان‌ها، دست به انجام یک سری اقدامات دیپلماتیک زد. اما با توجه به برخورداری از قدرت نظامی مطلوب ایران، ورود آمریکا به جنگ مسلحانه با ایران، علاوه بر پیامدهای شکست‌های احتمالی آمریکا در سطح جهانی، هزینه‌های بسیاری را نیز بر آن‌ها تحمیل می ساخت (این در حالی بود که آمریکا در این نبرد، توانایی متقاعدسازی متحدانش را نیز نداشت). بنابراین مقامات کاخ سفید را بر آن ساخت تا با تشدید فشارهای اقتصادی و سیاسی بر جمهوری اسلامی ایران، این کشور را وادار به

تسلیم در برابر خواسته‌های خود نماید (آبراهامیان، ۱۳۸۷). این رفتار عجولانه آمریکا با دستور قطع خرید نفت از ایران شروع شد و در ادامه با دستور توقیف همه دارایی‌های دولتی ایران در بانک‌ها، شعب خارجی و نمایندگی‌های آنها، ممنوعیت هرگونه صادرات به ایران و واردات از ایران، توقیف کلیه لوازم و تجهیزات نظامی که در زمان شاه پول آن‌ها پرداخت شده بود و دعوت از متحدان اروپایی خود در تحریم اقتصادی ایران شکل جدیدی به خود گرفت (غضنفری، ۱۳۸۰)

در کنار فشارهای اقتصادی دولت آمریکا و متحدانش، سعی نمودند از توطئه و کودتا به عنوان اهرم تکمیلی جهت ضربه به نهال نوپای انقلاب اسلامی استفاده نمایند. حمله نظامی طبرس و کودتای نوژه از جمله مهم‌ترین توطئه‌ها تا قبل از جنگ تحمیلی به‌شمار می‌رود.

در اوایل دهه ۱۹۸۰ دولت آمریکا بدلیل عدم توان نظامی مناسب بر علیه ایران سعی نمود به‌منظور براندازی نظام جمهوری اسلامی از دیگران استفاده نماید و کشور عراق را در این مهم زیر چتر حمایتی سیاسی، استراتژیکی و نظامی خود قرار داد و این سرآغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران شد. در جریان هشت سال دفاع مقدس، دولت عراق همکاری همه جانبه شیوخ منطقه را در کنار خود احساس می‌نمود و این ترفندی بود که آمریکا به ظاهر از میدان جنگ علیه ایران خارج شد، ولی در حقیقت ابتکار عمل را در دست داشت. گسترش انقلاب اسلامی در منطقه برای آمریکا و شرکای آن از جمله اسرائیل بسیار خطرناک تمام می‌شد و جنگ تحمیلی علیه ایران به عنوان یک اهرم فشار بشمار می‌رفت.

در دوران جنگ تحمیلی آمریکا برای کاستن قدرت دفاعی و اقتصادی ایران دست به ترفندهایی زد. اعمال قانون تحریمی یک جانبه موسوم به "قطع جریان هرگونه کمک به عملیات" به منظور جلوگیری از دسترسی ایران به تسلیحات یا تجهیزات دارای استفاده دوگانه و کاهش صادرات نفت ایران به کشورهای دیگر و محدود کردن تجارت آنها با ایران از آن جمله می‌باشد. در این دوران آمریکا از هیچ ترفندی فروگذار نبود و این مهم به جایی رسید که این دولت به جهت نا امن نشان دادن خطوط هوایی ایران برای هواپیماهای مسافربری، بطور ناجوانمردانه با شلیک ۲ فروند موشک توسط رزم ناو آمریکایی مستقر در خلیج فارس ۲۹۰ انسان بی گناه را شهید نمود. (نمایندگی ولی فقیه در نیروی مقاومت بسیج معاونت سیاسی، ۱۳۷۳)

بعد از هشت سال دفاع مقدس به‌عنوان مهم‌ترین رویداد در منطقه غرب آسیا به خصوص کشورهای مسلمان نشین عرب، جمهوری اسلامی جایگاه مذهبی، نظامی و اقتصادی خود را در

منطقه بدست آورد و این امر موجه رعب و وحشت در دل دشمنان ایران به خصوص آمریکا شد. گسترش انقلاب اسلامی در منطقه و حمایت ایران از کشورهای مستضعف فلسطین، لبنان چندان مورد خوشایند آمریکا و اسرائیل نبود. آن‌ها برای حذف ایران به عنوان قدرت سیاسی و مذهبی در منطقه از تمام گزینه‌های تحریمی همچون تحریم نظامی، اقتصادی، پزشکی و حتی علمی استفاده نمودند. اغلب تحریم‌های آمریکا علیه ایران تا کنون ادامه دارد و یا اگر به صورت مقطعی اعمال گردیده بود، بارها تمدید گردید و این رویکرد و رفتار آمریکا همچنان در قبال ایران پابرجاست.

نقش انقلاب اسلامی در افول قدرت آمریکا در اندیشه دفاعی مقام معظم رهبری

با پیروزی انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی (ره) شیوهی رفتار آمریکا نسبت به ایران تغییر نمود و این دولت برای سقوط حاکمیت نظام اسلامی ایران که آن را سدی در راه رسیدن به قدرت قدرتی خود می‌دانست، تمامی راه‌های استعمار را برای نابودیش در پیش گرفت و آن را در سه جهت اصلی تهدیدهای سخت، نیمه سخت و نرم به کار گرفت. در این راستا، غرب به رهبری آمریکا تمام تلاش خویش را به کار برد تا بتواند این نظام اسلامی را از پای درآورد، نفوذ در نخبگان سیاسی کشور، هدف قرار دادن اصل ولایت فقیه، هدف قرار دادن ارزش‌ها و باورهای مردم از طریق رسانه‌ها و ارتباطات جمعی و... اما در این مسیر جمهوری اسلامی ایران به رهبری مرجعیت واحد امام خامنه‌ای توانست در برابر این توطئه‌ها ایستادگی نماید و نقشه‌های دشمنان را نقش بر آب نماید. مقام معظم رهبری در خصوص شکست توطئه‌های آمریکا و افول آن‌ها در این تقابل با جمهوری اسلامی ایران بیان می‌دارد: «یک حقیقت مهمی در اینجا وجود دارد که گاهی از چشم بعضی‌ها پنهان میماند، از کثرت وضوح مخفی میشود. آن حقیقت یک حقیقت درخشانی است و آن، این است که در این چالشِ چهل ساله، طرفی که مغلوب شده آمریکا است، طرفی که پیروز شده جمهوری اسلامی است؛ این حقیقت بسیار مهمی است. دلیل بر اینکه آمریکا مغلوب شده چیست؟ دلیلش این است که حمله را او شروع کرده، کارهای فسادانگیز را او انجام داده، تحریم را او کرده، حمله‌ی نظامی را در واقع او کرده، اما به مقاصد خودش نرسیده؛ این دلیل شکست آمریکا است. در تمام این کارها هدف آمریکا این است که سیطره‌ای را که در دوران طاغوت بر این کشور داشت، دوباره آن سیطره را به دست بیاورد. این سیطره و سلطه با انقلاب از بین رفته بود، دستش کوتاه شده بود؛ هدف این تحمیل جنگ و تحمیل

تحریم و فشارهای سیاسی و اقتصادی و امثال اینها این بود که این سیطره را برگرداند، خب نتوانسته؛ چهل سال است دارد زور میزند و نتوانسته به جایی برسد. امروز شما نگاه کنید کشوری که آمریکا به قدر یک ارزن در تصمیماتش و در اقداماتش نقش ندارد، جمهوری اسلامی ایران است؛ خب این شکست آمریکا است؛ دیگر شکست از این واضح تر نمیشود. هدفش از تحمیل جنگ این بود که جمهوری اسلامی را در جنگ با صدام مغلوب کند، بی آبرو کند و این جور بگوید که «بله، حکومت جمهوری اسلامی و نظام جمهوری اسلامی موجب شد که ایران شکست بخورد»، به عکس شد. در همهی جنگهایی که در این دو بیست سال اخیر ایران با کشوری داشته، ایران شکست خورده؛ این جنگ هشت ساله اولین جنگی و تنها جنگی است که ایران طرف را شکست داده و شکست نخورده؛ یک وجب از خاک کشور به دست بیگانه نیفتاده؛ این اولین جنگ است. درست عکس آنچه آمریکایی ها میخواستند، اتفاق افتاده هدفش از تحریم، فلج کردن و عقب نگه داشتن کشور بود. تحریم را برای این انجام داد که بلکه اقتصاد را فلج کند، کشور را فلج کند و عقب نگه دارد؛ نتیجه چه شده؟ نتیجه این شده که حرکت به سمت خودکفایی در کشور سرعت گرفته. ما عادت کرده بودیم، ملت ایران در طول سالهای متمادی عادت کرده بود که همه چیز را وارد کند. ما حالا به برکت تحریمهایی که کردند، عادت کردیم که همه چیز را اول خودمان برویم به سراغ ساختن و تولید کردنش، که حالا من بعداً باز یک اشاره‌ای به این خواهم کرد ... پس تحریم هم به نفع ما شد یعنی آمریکا در این سیاست هم شکست خورد. ببینید؛ اینها شکستهای پی‌درپی طرف آمریکایی است.

دلَم می‌خواهد به این نکته شما جوانان عزیز درست توجه کنید، کارهای آینده‌ی این کشور دست شماها است، به اینها باید توجه کنید- حالا بحث چالش ایران و آمریکا را می‌گذاریم کنار، در یک نگاه وسیع‌تر وضعیت آمریکا را وقتی که نگاه میکنیم، می‌بینیم که قدرت آمریکا و اقتدار و هیمنه‌ی آمریکا در دنیا رو به افول و رو به زوال است؛ در طول سالها دائماً دارد کم میشود. آمریکای امروز از آمریکای چهل سال قبل که انقلاب پیروز شد، به مراتب ضعیف‌تر است؛ قدرت آمریکا رو به افول است؛ نکته‌ی مهم این است (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷/۰۸/۱۲).

تهدید نرم غرب علیه انقلاب اسلامی با مدیریت آمریکا همچنان ایران را آزار می‌دهد، اما نفس انقلاب اسلامی مردم ایران نیز آزار پرهزینه‌ایی را برای آمریکا، اروپا و تمدن غرب داشت. انقلاب اسلامی آغازی تازه و یک تأسیس مجدد باز آفرینی و فعال کردن دوباره اقدامات انقلاب

رسول الله است؛ که ناشی از قرآن بود. در مکتب و منطق فکری و گفتاری امام و مقام معظم رهبری این نکته ملحوظ است که اسلام ابر قدرت‌ها را به خاک مذلت می‌نشانند، اسلام موانع بزرگ داخل و خارج محدود خود را یکی پس از دیگری برطرف و سنگرهای کلید جهان را فتح خواهد کرد (پورجباری، ۱۳۸۷: ۱۲۴).

مقام معظم رهبری در دیدار با مسئولان نظام رهیافت‌هایی را در تقابل با آمریکا بیان نمودند: «گزینه‌ی قطعی ملت ایران مقاومت در مقابل آمریکا است و در این رویارویی، در این مقاومت، او وادار خواهد شد به عقب‌نشینی. و بحث مقاومت هم بحث برخورد نظامی نیست؛ این که حالا بعضی هم مسئله‌ی جنگ را در روزنامه و در فضای مجازی و مانند اینها مطرح میکنند حرف بیخودی است. جنگی بنا نیست انجام بگیرد و به توفیق الهی انجام هم نخواهد گرفت. نه ما دنبال جنگیم، آنها هم به صرفه‌شان نیست که دنبال جنگ باشند و میدانند که به صرفه‌شان نیست. ما هم که خب اهل ابتدا به کار نظامی نیستیم — هیچ وقت نبودیم، الان هم نیستیم — این برخورد، برخورد اراده‌ها است؛ این رویارویی، رویارویی اراده‌ها است؛ و اراده‌ی ما از آنها قوی‌تر است. ما علاوه‌ی بر اراده‌ی قوی، توکل به خدا را هم داریم. (بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۹۸/۲/۲۴).

همچنین مقام معظم رهبری در مورد سیاست آمریکا برای جنگ به جمهوری اسلامی ایران می‌فرمایند: «جمهوری اسلامی و ملت ایران آن مجموعه‌ای هستند که هرکس به آنها تعرض بکند ممکن است ضربه بزند، اما ضربه‌ی بزرگ‌تر را خودش خواهد خورد؛ کما اینکه تا حالا این جوروی بوده. آمریکایی‌ها یک بار هم اینجا حمله کردند به طبرس — یادتان هست — خودشان را نجس کردند، برگشتند رفتند! درست است که خیلی چیزها را ممکن است نفهمند، اما به نظرم می‌آید این قدر هم چیز نیستند که این را نفهمند! جنگ نخواهد شد، مطمئناً» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷/۰۵/۲۲).

ایشان اقتدار جمهوری اسلامی ایران را در مقابل با افول آمریکا دانسته و بیان می‌دارد: «بزرگ‌ترین دلیل برای اقتدار ملت ایران و قوت و قدرت ملت ایران، این است که چهل سال است که یکی از سفاک‌ترین و بی‌رحم‌ترین و رذل‌ترین قدرتهای دنیا یعنی آمریکا در مقابل ملت ایران مشغول کارشکنی و شرارت است و نتوانسته است به این ملت زیانی وارد کند و نتوانسته هیچ غلطی بکند و ملت ایران راه خودش را در پیش گرفته و پیش رفته و قوی‌تر شده؛ این نشانه‌ی قدرت ملت ایران است» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷/۰۴/۰۹). در جایی دیگر نیز بیان می‌دارند: «ما وارد چهل سالگی انقلاب شدیم؛ از روز اول، همه‌ی قدرتهای درجه‌ی یک دنیا علیه ما دست به هم دادند و

اقدام کردند؛ هم آمریکا، هم شوروی، هم ناتو، هم ارتجاع عرب و منطقه، همه دست به یکی کردند؛ [اما] ما از بین نرفتیم و رشد کردیم. این معنایش چیست؟ اولین معنای این حرف این است که آنچه قدرتهای بزرگ میخواهند، لزوماً شدنی نیست؛ یعنی همه تصمیم گرفتند که ما از بین برویم و ما از بین نرفتیم. پس پیدا است که آنچه آمریکا بخواند، آنچه اروپا بخواند، آنچه قدرتهای اتمی دنیا بخوانند، این جور نیست که این حتماً تحقق پیدا کند». (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۱۲/۱۰)

افول قدرت آمریکا در سطح بین‌الملل از دیدگاه مقام معظم رهبری

وجود بحران‌های مالی ایالات متحده در سطح بین‌الملل، جایگاه آمریکا را در معادلات سیاسی، اقتصادی و نظامی به مخاطره انداخته است، هرچند که از نظر دولتمردان آمریکایی، فاصله ایالات متحده با دیگران و قدرتهای نوظهور همچنان پابرجاست، اما شواهد حکایت از کاهش قدرت آمریکا و عقب‌نشینی از مناطقی است که آمریکا به بهانه صلح و امنیت جهانی، آن کشورها را مورد تجاوز قرار داده است. اما نکته اصلی در افول قدرت آمریکا در سطح بین‌الملل، چالش تفکر دنیای پس از آمریکا است که قدرتهای غربی با آن مواجه هستند و حتی آمادگی زود هنگام با این دوران را ندارند (آهویی و حسینی، ۱۳۹۵: ۵۸-۵۴).

افول قدرت آمریکا در سطح بین‌الملل موجب تغییر در نظام تک قطبی و پدیدار شدن قدرتهای نوظهور شده است و در این راستا، مقام معظم رهبری می‌فرماید: «امروز جهان در آستانه‌ی یک نظم جدید است؛ یک نظم بین‌المللی جدید در پیش است برای دنیا، در مقابل نظم دوقطبی‌ای که بیست و چند سال پیش بود - آمریکا و شوروی؛ غرب و شرق - و در مقابل نظم تک‌قطبی‌ای که بوش پدر بیست و چند سال پیش اعلام کرد. بعد از خراب شدن دیوار برلین و از بین رفتن دستگاه مارکسیستی دنیا و حکومت‌های سوسیالیستی، بوش گفت امروز دنیا، دنیای نظم نوین جهانی، نظم تک‌قطبی آمریکا است؛ یعنی آمریکا در رأس دنیا قرار دارد. او البته اشتباه می‌کرد؛ بد فهمیده بود. از همان بیست سال قبل، بیست و چند سال قبل تا امروز روزه‌روز آمریکا ضعیف‌تر شده؛ روزه‌روز ضعیف‌تر شده؛ هم در درون خودش و در سیاست‌های داخلی‌اش، هم در سیاست‌های خارجی‌اش، هم در اقتصادش، هم در امنیتش، در همه‌ی چیزها آمریکا از بیست سال پیش تا امروز ضعیف‌تر شده، لکن به هر حال امروز دنیا در آستانه‌ی یک نظم جدید است (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۴۰۱/۰۲/۰۶).

بعد از انقلاب اسلامی و بازتاب جهانی اسلام در سطح بین‌الملل، آمریکا و کشورهای غربی، جایگاه سیاسی، اقتصادی و امنیتی خود را علاوه بر کشورهای مسلمان‌خیز و سایر کشورهای جهان، در بین مردمان خودشان نیز از دست دادند. اوج این بی‌اعتمادی را می‌توان در انتخابات آمریکا مشاهده نمود. کشوری که مدعی دموکراسی و آزادی بیان است و برای سایر کشورهای جهان نسخه حقوق بشری را می‌پیچد وارد بحران تقلب در انتخابات و حواشی پیرامون آن گشت، به طوری که کشورهای هم‌پیمان آن‌ها نیز هیچ‌گاه چنین تصویری از دولت و ملت آمریکا نداشتند. مقام معظم رهبری در خصوص رسوایی آمریکا و ضعف ساختاری در کشور خود و هم‌چنین در سطح بین‌الملل بیان می‌دارد: «امروز موازنه‌ی قوا به نفع دنیای اسلام تغییر یافته است. حوادث گوناگون سیاسی و اجتماعی در اروپا و آمریکا، ضعف‌ها و اختلالات عمیق ساختاری و مدیریتی و اخلاقی غربی‌ها را در برابر جهانیان عریان کرد. قضایای انتخابات در آمریکا و آزمون بشدت رسوای مدیران پُرمدعا و متکبر آن، و نیز مواجهه‌ی یک‌ساله‌ی ناموفق با کرونای همه‌گیر در آمریکا و اروپا و حواشی شرم‌آور آن، و آشفتگی‌های سیاسی و اجتماعی اخیر در مهم‌ترین کشورهای اروپایی، همه نشانه‌ی سیر نزولی و افولی اردوگاه غرب است». (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۴۰۰/۰۲/۱۷).

افول قدرت آمریکا در منطقه غرب آسیا از دیدگاه مقام معظم رهبری

سیاست‌های آمریکا در منطقه غرب آسیا از حضور مستقیم نظامی، دخالت‌های سیاسی، جنگ‌های نیابتی و تجزیه خاورمیانه و غرب آسیا به جهت تضعیف کشورهای این منطقه به خصوص کشورهای اسلامی به رغم صرف هزینه‌های هنگفت شکست خورده است و این شکست‌های پی در پی موجب شده است تا جایگاه آمریکا در منطقه به شدت تضعیف گردد. در این رستا مقام معظم رهبری بیان می‌دارند: «آمریکا در منطقه روزبه‌روز رو به ضعف بیشتر است. نقشه‌هایش افشا شده است و معلوم است که دنبال چه کاری است: در کشورهای مختلف می‌خواهد دخالت کند. این جور هم نیست که فقط با ما دشمن باشد و با دیگران دوست باشد؛ نه، شما ملاحظه کردید در کشور ترکیه؛ [البته] هنوز به نظر ما اثبات نشده است، اما اتهام قوی وجود دارد که این کودتایی که در ترکیه رخ داد، با تدبیر و تهیه‌ی آمریکایی‌ها بود. اگر ثابت بشود، رسوایی بزرگی برای آمریکا است. ترکیه کشوری بود که روابط خوبی با آمریکا داشت و میگفت متحد منطقه‌ای آمریکا است؛ [اما] حتی با ترکیه هم حاضر نیستند [بسازند]؛ چون یک گرایش اسلامی

آنجا وجود دارد؛ با اسلام مخالفند، با گرایش اسلامی مخالفند، لذا آنجا هم حتی کودتا راه می‌اندازند، البته سرکوب شد، مغلوب شدند و در چشم مردم ترکیه هم منفور شدند؛ در جاهای دیگر هم همین جور است؛ هم در عراق، هم در سوریه، هم در مناطق گوناگون دیگر بحمدالله روزبه‌روز رو به ضعفند (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۵/۰۵/۱۱).

ایشان با اشاره به ناکام ماندن آمریکا در اجرای سیاست‌های خود در منطقه غرب آسیا خاطر نشان کردند: برخی خیال می‌کنند که آمریکا، شکست‌ناپذیر است در حالی که این تصور، خطایی بزرگ است و اشتباه‌های مکرر امریکایی‌ها در ۱۵ سال گذشته، اکنون آنها را در منطقه به شدت زمین‌گیر و درمانده کرده است (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۵/۰۸/۰۱).

از سویی دیگر، پدید آوردن گروه‌های تروریستی - تکفیری همچون داعش در منطقه توسط دولتمردان آمریکا و حمایت‌های سیاسی، تسلیحاتی و مالی از آنها نشان از ضعف قدرت نظامی و مالی آنها دارد و دیگر نمی‌توانند در جنگ‌های مستقیم سایر همدستان خود را همراه نمایند و ناچار هستند با ایجاد چنین گروه‌هایی به جنگ‌های نیابتی رو آورده و به مقصود خود دست یابند (وود و مارو، ۲۰۱۵: ۱۲). این در حالی است که حضور جمهوری اسلامی ایران و مبارزه با این چنین گروه‌ها نقشه آنها را نابود ساخته است و روند سعودی افول آمریکا را در منطقه یادآور می‌شود. مقام معظم رهبری با دوراندیشی خود در قالب اندیشه دفاعی به دنبال ارتقای جایگاه جمهوری اسلامی ایران و افول قدرت دشمنان اسلام می‌باشد و شکست گروه‌های تروریستی در کشورهای هم‌مرز با ایران را شکست آمریکا در منطقه دانسته و بیان می‌دارد: «در راستای سیاست‌های آمریکا حالا شما نگاه کنید به واقعیت، ببینید واقعیت با آنچه اینها میخواستند چقدر فاصله دارد! لبنان را نگاه کنید، نتوانستند هیچ غلطی بکنند؛ عراق را ملاحظه کنید، درست عکس آنچه آنها خواستند انجام گرفت؛ سوریه را ملاحظه کنید! البته در سوریه آمریکا و متحدینش جنایتهای زیادی کردند، دست اینها تا مرفق به خون مردم سوریه آلوده است؛ در این شکی نیست؛ داعش را راه انداختند، همین تکفیری‌ها - جبهه‌النصره و امثال اینها - را راه انداختند و مردم را به یک معنا قتل عام کردند، این کار را کردند لکن نتوانستند پیش ببرند. امروز شما نگاه کنید مسئله‌ی داعش، موضوع داعش در واقع دارد به پایان میرسد، تکفیری‌ها به‌طور کامل منزوی هستند، وضعی که آنها میخواستند از بین برود تا به جای آن یک وضع دیگری به وجود بیاورند، استقرار بیشتری پیدا کرده، و درست نقطه‌ی مقابل آنچه آمریکا میخواستند تحقق پیدا کرده. وقتی امریکایی‌ها نگاه

میکنند، ایران را در این زمینه مؤثر و مقصر میدانند لذا عصبانی اند. خب به قول مرحوم آقای بهشتی «عصبانی باش و از این عصبانیت بمیر!» خب حالا عصبانی باشند. مسئله این است، دعوا این است. اشتباه نباید کرد که کسی خیال کند که حالا مثلاً فرض کنید یک قدرت چنین و چنان در مقابل ایران قرار گرفته؛ نخیر، آن عکس‌عملی که آنها دارند نشان میدهند، نشانه‌ی ضعف است، نشانه‌ی عقب‌ماندگی آنها است، و نشانه‌ی عصبانیت ناشی از شکست خوردگی آنها است. بینی‌شان به خاک مالیده شده؛ لذا عصبانی اند، این حرفها را میزنند، این نطقهای سخیف را میکنند و این کارها را انجام میدهند.» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۰۶/۳۰)

ایشان در جایی دیگر می‌فرمایند: «آمریکایی‌ها از ما عصبانی‌اند؛ علت عصبانی بودن اینها هم همین‌طور که عرض کردم، یکی کوتاه شدن دستشان است؛ و امروز [هم] به‌خاطر این است که جمهوری اسلامی توانسته نقشه‌های آمریکا را در خاورمیانه به‌هم بزند؛ یعنی در این منطقه‌ی غرب آسیا که این‌ها خیلی با این منطقه کار داشتند و نقشه‌هایی داشتند. نقشه‌هایشان در لبنان، نقشه‌هایشان در سوریه، نقشه‌هایشان در عراق را جمهوری اسلامی توانسته به‌هم بزند. در شکست صهیونیست‌ها از حزب‌الله لبنان، اینها خب پشت قضیه بودند، همان‌وقت بود که وزیر خارجه‌ی آمریکا گفت که خاورمیانه در حال یک زایمان است؛ خیال میکردند که حالا دارد یک کار بزرگی انجام می‌گیرد» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۰۷/۲۶). «امروز سیاستهای بزرگ‌ترین قدرتهای دنیا، در منطقه‌ی غرب آسیا به گل نشست، پیش نرفته؛ خود آنها می‌گویند به‌خاطر اعمال نفوذ و اقتدار جمهوری اسلامی است؛ این خیلی مهم است. بنا بود هر بلائی که میخواهند سر عراق یا سر سوریه یا فلان [کشور] در بیاورند و نتوانستند. خب این خیلی مهم است؛ این همان چیزی است که شما می‌خواستید؛ این همان چیزی است که انقلاب می‌خواست. خواسته‌ی انقلاب تحقق پیدا کرد، خواسته‌ی آمریکا و همراهان آمریکا -نه فقط آمریکا- تحقق پیدا نکرد. این یک نمونه است و از این قبیل پیروزی‌های زیاد، توانایی‌های زیاد، پیشرفت‌های زیاد هست؛ این‌ها را هیچ‌وقت از یاد نبرید» (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۶/۰۳/۱۷).

نتیجه‌گیری

بعد از فروپاشی بلوک شرق، آمریکا جهان را به سمت تک قطبی درآورد و سلطه خود را بر سایر کشورها دیکته نمود و سیاستمداران از آمریکا به عنوان قدرت برتر در نظام بین‌الملل نام

می‌بردند. اما بعد از بحران‌های اقتصادی، سیاست‌های آمریکا تغییری شگرف داشت و از حضور مستقیم نظامی و دخالت‌های سیاسی در سایر کشورها به جنگ‌های نیابتی و حمایت از گروه‌های تروریستی روی آوردند. از سویی دیگر شکست‌های پی‌در پی آن‌ها در این لشکرکشی‌ها و حمایت‌ها موجب گشت تا جایگاه آن‌ها متزلزل گردد. جنگ عراق و افغانستان و شکست‌های سیاسی در تقابل با جمهوری اسلامی ایران موجب شد تا آمریکا جایگاه خود را در منطقه از دست بدهد. در واقع ظهور انقلاب اسلامی در ایران موجب شد تا آمریکا و رژیم صهیونیست هزینه‌های زیادی را برای رسیدن به اهداف خود از دست بدهند و نتوانند نتیجه مدنظر خود را از دست بدهند. پس از آن که قدرت‌های استکباری در برابر جمهوری اسلامی ایران قرار گرفتند، صدور انقلاب اسلامی به خاورمیانه و جهان آغاز گردید. این عمل که واکنشی در برابر تبلیغات سوء رسانه‌های غربی از انقلاب اسلامی بود، در واقع تلاش داشتند با برقراری الگوی اسلامی ایران در مناطق شیعی و غیر شیعی و آموزش و آگاه‌سازی آنان به ایجاد پایگاهی در سراسر نقاط جهان به گونه‌ای به تقابل با نظام استکباری غرب بپردازد.

با نگاهی به دوران ۴۰ ساله جمهوری اسلامی ایران نشان داده می‌شود که علی‌رغم راهبردهای آمریکا در مهار جمهوری اسلامی ایران و ایجاد چالش‌های تحمیلی آمریکا به لحاظ سیاسی، نظامی و اقتصادی، ایران اسلامی هر روز توانمندتر گردیده است و این مهم در سایه رهبری امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و تحکیم و تقویت بنیه دفاعی - سیاسی صورت گرفته است.

منابع

- آبراهامیان، یرواند (۱۳۸۷). ایران بین دو انقلاب، ترجمه احمد گل محمدی و محمد ابراهیم فتاحی، تهران: نشر نی.
- آهویی، مهدی و حسینی، دیاکو (۱۳۹۵). افول قدرتی آمریکا: معنای انتقال قدرت در نظام جهانی و الزامات سیاستگذاری. مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، ۶(۲۰)، ۵۱-۶۶.
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اقشار مخالف مردم، (۱۳۹۵/۰۵/۱۱).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار اقشار مختلف مردم، (۱۳۹۷/۰۵/۲۲).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار تنبگان جوان علمی، (۱۳۹۶/۰۷/۲۶).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از دانشجویان، (۱۴۰۱/۰۲/۰۶).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از دانشجویان، (۱۳۹۶/۰۳/۱۷).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، (۱۳۹۵/۰۸/۱۰).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، (۱۳۹۷/۰۸/۱۲).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار رئیس و اعضای مجلس خبرگان رهبری، (۱۳۹۶/۰۶/۳۰).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان نظام، (۱۳۹۸/۲/۲۴).
- بیانات مقام معظم رهبری در دیدار وزیر اوقاف و جمعی از علمای سوریه، (۱۳۹۶/۱۲/۱۰).
- بیانات مقام معظم رهبری در سخنرانی تلویزیونی به مناسبت روز جهانی قدس (۱۴۰۰/۰۲/۱۷).
- بیانات مقام معظم رهبری در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه امام حسین (علیه السلام)، (۱۳۹۷/۰۴/۰۹).
- پورجباری، پژمان (۱۳۸۷). مروری بر کودتای نوژه (کودتای شبکه نقاب)، مطالعات تاریخی، ۶(۲۳)، ۱۸۸-۲۰۷.
- جمشیدی، محمد و یزدان‌شناس، زکیه (۱۳۹۹). نظریه چرخه قدرت و تحولات قدرت ایالات متحده؛ بستری برای تحلیل رفتار سیاست خارجی. ژئوپلیتیک، ۱۶(۵۹)، ۵۲-۸۲.
- دهشیری، محمدرضا (۱۳۹۷). افول قدرت نرم آمریکا دلایل و پیامدها، مطالعات قدرت نرم، ۸(۱۹)، ۳۵-۶۸.
- رشاد، افسانه و رشاد، معصومه (۱۴۰۰). چرایی و فرآیند افول آمریکا؛ یک‌جانبه‌گرایی و درگیری‌های پایان‌ناپذیر. مطالعات راهبردی آمریکا، ۱(۳)، ۱۳۷-۱۵۹.

سپهری، یدالله؛ عباسی، مصیب و حسینی آهنگری، سید حسن (۱۳۹۸). پیامدهای تقابل ایران و آمریکا، پژوهش‌های انقلاب اسلامی، ۸(۲۹)، ۱۱۹-۱۳۳.

غضنفری، کامران (۱۳۸۰). آمریکا و براندازی جمهوری اسلامی ایران. تهران: کیا، چاپ اول.
کاظمی، احمد (۱۳۹۳). دشمن‌شناسی از دیدگاه مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، گروه حقوق و علوم سیاسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه یزد.
محمدمیرزایی، حسن (۱۴۰۱). بررسی تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر افول هژمونی آمریکا، مطالعات بیداری اسلامی، ۱۱(۲۳)، ۲۹-۵۴.

محمدی، منوچهر (۱۳۹۴). مدیریت بحران در جمهوری اسلامی ایران: بحران‌های سیاسی-اجتماعی. قم: دفتر نشر معارف.

منصوری، جواد (۱۳۷۵). سیرت‌کونی انقلاب اسلامی. تهران: مرکز چاپ و انتشارت وزارت امور خارجه.
واعظی، فرزانه (۱۳۸۱). استراتژی سلطه: تهدیدات، راهبردها، رسالت روشنفکران و آینده ایران. تهران: سروش، چاپ اول.

Walsh, Edmond (1944), *Geopolitics and International Morals*, New York: Macmillan.

Wood, Graeme and Edward Murrow (2015), "What ISIS Really Wants?" *Atlantic*, March, Vol 8, 123 pp47-789.